

Minimální preventivní program

v oblasti prevence sociálně patologických jevů

na období školního roku 2018/2019

Název školy: Základní škola Heřmanův Městec,
okres Chrudim

Adresa: náměstí Míru 1
538 03 Heřmanův Městec

Zpracovatel: Mgr. Alena Štránská, metodik protidrogové prevence

Garant: Mgr. Jana Šindelářová, ředitelka školy

O b s a h :

1. Úvod – charakteristika školy
2. Vytýčení sociálně patologických jevů
3. Cíl
4. Koordinace preventivních aktivit a harmonogram programu
5. Vlastní program
 - 5.1 Cíl programu
 - 5.2 Úvodní schůzka
 - 5.3 Analýza současného stavu
 - 5.4 Tradice školy a školního prostředí
 - 5.5 Vzdělávání pedagogů
 - 5.6 Metodické, učební materiály a další pomůcky
 - 5.7 Metody práce
 - 5.8 Jednorázové, příležitostné aktivity
 - 5.9 Další aktivity školy
 - 5.10 Rodiče
 - 5.11 Volnočasové aktivity
 - 5.12 Řešení přestupků
 - 5.13 Spolupráce s dalšími organizacemi
6. Závěr
7. Přílohy:
 - 7.1 Krizový plán školy
 - 7.2 Legislativa a normy týkající se prevence
 - 7.3 Školní strategie prevence

1. Úvod

Charakteristika školy

Základní škola v Heřmanově Městci je plně organizovanou školou. Je jedinou základní školou (kromě základní školy praktické) v pětistícovém městě. Školu navštěvuje 732 žáků ve 29 třídách. Na prvním stupni je 17 tříd s 443 žáky, na stupni druhém 12 tříd s 289 žáky. V 1. a 2. ročníku jsou 4 paralelní třídy, ve 3. - 9. ročníku 3 paralelní třídy. Průměrný počet žáků na jednu třídu je 25,24 žáků. Zhruba polovina žáků dojíždí do školy většinou autobusy ze 40 spádových obcí. Jedná se o největší základní školu v okrese Chrudim.

Polovina žáků je dojíždějících. Do kolektivů běžných tříd se začleňují žáci se specifickými poruchami učení a chování, kterým je věnována individuální pozornost i mimo vyučování. Nadaní žáci se pod vedením svých učitelů úspěšně zúčastňují olympiád, soutěží a vystoupení. Mají možnost po absolvování 5. ročníku pokračovat ve studiu na víceletém gymnáziu nebo ve sportovních školách. Do naší školy přicházejí po ukončení 5. ročníku žáci z malotřídní školy v Morašicích.

Žáci se pravidelně zúčastňují plaveckého a lyžařského výcviku, sportovních dnů, pochodových cvičení a několika celoškolských projektů. Mezi ně patří projekt Zdravé zuby, Den Země, Volba povolání, Přehledka škol, Pozveme přírodu do školy a Dopravní výchova. Dále je škola zapojena do republikových projektů Recyklohraní a Škola v lese. Pro žáky připravujeme aktivity v oblasti bezpečného chování, vzájemné ohleduplnosti a chování v kolektivu, v protidrogové oblasti, v oblasti sexuální výchovy. Pravidelně jsou organizovány exkurze, výlety, školy v přírodě aj.

Rizikové prostředí ve škole: šatny, WC, městský park.

Při škole působí devítičlenná školská rada. Úspěšně se rozvíjí spolupráce se sdružením rodičů a přátel školy (SRPŠ). SRPŠ finančně zajišťuje nákup lyžařské výstroje pro lyžařský výcvik, finančně přispívá na nákup nových počítačů do počítačových učeben. Dále na dopravu a zajištění sportovních a kulturních aktivit, různých soutěží a akcí. Přispívá i na vybavení školní družiny a testování znalostí a vědomostí žáků 8. ročníku. Rodiče navštěvují výuku ve třídách v rámci Dne otevřených dveří. S dění ve škole jsou seznamováni prostřednictvím 3 třídních schůzek, školního zpravodaje, webových stránek. Je organizována školní akademie, veřejná vystoupení pěveckých sborů, besídka pro rodiče na 1. stupni a ve školní družině, besedy pro rodiče k ochraně před nežádoucími jevy v chování aj. Škola se výrazně prezentuje ve veřejném životě Heřmanova Městce. Úzce spolupracuje se školskými zařízeními (malotřídní školou v Morašicích, mateřskými školami, základní uměleckou školou, praktickou školou a domem dětí a mládeže). Škola rozvíjí kontakty se zřizovatelem-městem Heřmanův Městec, Krajským úřadem v Pardubicích, Městským úřadem v Chrudimi, pedagogicko- psychologickými poradnami, úřadem práce, církvemi, sportovními kluby, Junákem, Policií ČR, lékaři, knihovnou, osvětovou besedou, domovy důchodců, hasiči, archivem, hřebčínem, kronikářem, firmou CEMEX, podnikateli, svazem zahrádkářů, útulky zvířat,...

V současné době můžeme konstatovat, že drogová problematika se stala celospolečenským problémem. Zneužívání drog a jiné sociálně patologické jevy se dotýkají dětí, které navštěvují základní školu.

Z našeho pohledu pedagogů je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice podaných adekvátně k věku žáků a na toto téma s nimi co nejvíce hovořit i na neformální úrovni.

Naše škola připravila a realizuje komplexní, dlouhodobý program primární prevence sociálně patologických jevů a zahrnuje do něj co nejvíce spolupracujících subjektů, především však rodiče.

Program je zaměřen na všechny věkové kategorie žáků, zvláště na žáky ve věku 13 – 15 let, tedy na nejohroženější skupinu.

Pro vypracování Minimálního preventivního programu byly využity závazné či doporučené podklady viz Příloha č. 2

2. Vytyčení sociálně patologických jevů

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- **drogové závislosti, alkoholismus a kouření**
- **kriminalita a delikvence**
- **virtuální drogy (počítače, televize, video)**
- **patologické hráčství**
- **záškoláctví**
- **šikanování, vandalismus a další formy násilného chování**
- **xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus**

3. Cíl minimálního preventivního programu

Hlavní cíl programu:

Program vychází z cíle stanoveného v Minimálním preventivním programu pro školy a školská zařízení v oblasti zneužívání návykových látek „Škola bez drog“.

Cílem prevence je zabránit vzniku a šíření sociálně patologických jevů, zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči těmto negativním vlivům. Důležitým faktorem je také snížení rizik a vlivů, které narušují zdravý osobnostní a sociální vývoj mládeže.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství představuje aktivity ve všech oblastech: drogových závislostí, alkoholismu a kouření, kriminality a delikvence, virtuálních drog (počítače, televize a video), patologického hráčství (gambling), záškoláctví, šikanování, vandalismu a jiných forem násilného chování, xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu.

Důraz je položen na informovanost žáků v hodinách občanské výchovy, výchovy ke zdraví a dalších předmětech. Dále na širokou nabídku volnočasových aktivit podle možností školy.

Cílem je motivace učitelů k aktivnímu zapojení se do realizace programu ve svých hodinách i na neformální bázi při komunikaci se žáky, ke spolupráci s kolegy a k vzájemné informovanosti o chování žáků.

Cílem je vést žáky k sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k zvládnutí stresů, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek (ve spolupráci s rodiči). K tomuto cíli využijeme různých metod aktivního sociálního učení, individuálního přístupu k žákům a třídních hodin, ...

Cílem je motivace rodičů ke spolupráci při realizaci programu.

Cílové skupiny.

Cílové skupiny, které sleduje program, jsou především:

- žáci
- pedagogové
- rodiče

4. Koordinace preventivních aktivit a harmonogram programu

Stanovení odpovědnosti za koordinaci preventivních aktivit:

Za koordinaci preventivních aktivit ve škole odpovídá metodik protidrogové prevence jmenovaný do této funkce ředitelem školy. V rámci své činnosti se podílí na přípravě Minimálního preventivního programu a jeho realizaci. Spolupracuje s výchovným poradcem, třídními učiteli a ostatními pedagogy, s pedagogicko-psychologickou poradnou a jí jmenovaným koordinátorem prevence, dále s krajským školským koordinátorem, krajským protidrogovým koordinátorem a dalšími odborníky, institucemi a organizacemi, působícími v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

ÚKOLY JEDNOTLIVÝCH OSOB

Úkoly metodika prevence

- vypracovává minimální preventivní program pro daný školní rok, který vychází ze ŠMP
- koordinuje, metodicky vede a dohlíží na plnění ŠMP
- spolupracuje s výchovným poradcem při řešení aktuálních problémů.
- spolupracuje s TU
- informuje pedagogy o možnostech vypracování projektů v rámci prevence
- má vyčleněny konzultační hodiny pro žáky a rodiče
- zajišťuje přednášky a semináře s odborníky pro žáky a pedagogické pracovníky
- spolupracuje s orgány státní správy a samosprávy, s odbornými institucemi, které působí v oblasti prevence SPJ
- seznamuje ředitele školy s programem a se situací ohledně SPJ na škole
- dále se vzdělává, zúčastňuje se setkání metodiků prevence

Úkoly výchovného poradce

- úzce spolupracuje s ŠMP (ŠP) při řešení aktuálních problémů
- spolupracuje na realizaci preventivních aktivit
- sleduje schůzky žakovské rady
- sleduje schránku důvěry
- spolupracuje s preventistou sociálně patologických jevů, třídními učiteli
- konzultace s rodiči

Úkoly TU

- řeší aktuální problémy, sleduje vztahy ve třídě
- motivuje a vytváří vnitřní pravidla třídy, která jsou v souladu s řádem školy
- sleduje absenci, chování a projevy žáků
- spolupracuje s rodiči
- podílí se na realizaci preventivní strategie
- ankety, dotazníky
- třídnické hodiny
- mimoškolní akce s třídním učitelem

Úkoly ředitele školy

- sleduje problémy, dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole, kontroluje činnosti vyučujících
- vytváří podmínky pro realizaci preventivních aktivit (materiál, čas)

Úkoly pedagogů

- věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy,
- provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně
- hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuje opatření,
- třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči
- porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách.

5. Vlastní program

5.1 Cíl programu - všeobecně

1. Posílení prevence sociálně patologických jevů u žáků naší školy, rozvoj zdraví mladé generace s důrazem na výchovu ke zdraví a zdravému životnímu stylu.
2. Zefektivnění spolupráce mezi všemi subjekty zahrnutými do programu, zejména mezi pedagogy a rodiči.
3. Formou volnočasových aktivit zapojit co možná největší počet žáků a nabídnout jim plnohodnotnější využívání osobního volna.

FUNKCE A CÍLE STRATEGIE

- prevence závislostí, násilí, záškoláctví, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rizikových projevů sebepoškozování, poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, bulimie), šikany, xenofobie, kyberšikany, problematika zdravého životního stylu, zvládání stresu, agresivity, vandalismu a dalších sociálně patologických jevů. Spolupráce s výchovným poradcem školy, vychovatelkami.
- organizace přednášek, preventivních programů týkající se prevence sociálně patologických jevů - sportovní akce školy, audio-video pořady, besedy, diskuze
- využití a zajištění volného času žáků - kroužky, akce třídy...
- prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti
- spolupráce školy s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů, zajištění specializovaných programů, uplatněných směrem k výchovně problémovým a sociálně handicapovaným jedincům a skupinám
- kontaktování odborného pracoviště v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů
- vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně nežádoucího chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli, výchovným poradcem)
- průběžné sledování podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu sociálně patologických jevů
- podpora zdravého životního stylu
- snížení výskytu rizikových projevů chování
- rozvoj spolupráce s rodiči žáků

STANOVENÍ CÍLŮ STRATEGIE

Cíle školy - Dlouhodobé cíle:

- informovat žáky o účincích drog, asertivním odmítnutí nabízené drogy - umět říci NE, rozvíjet harmonickou osobnost včetně rozvíjení nadání, zájmu a to nabízenými kroužky a společnými akcemi školy ve volném čase žáků.
- odradit žáky od jakéhokoliv požití drogy, kouření. Formou informovanosti o následcích požití drog, vyčlenění ze společnosti - sociální a morální dopady, zaměřit se na vliv party, hledání vhodných volnočasových aktivit, posilování optimismu a důvěry ve svém vlastní schopnosti a dovednosti.
- všímat si více chování dětí
- vnímání připomínek, názorů a problémů dětí
- naučit se rozpoznávat mezi legrací a šikanováním
- zlepšení komunikace mezi žáky
- vytvořit pravidla k danému předmětu (společně s učitelem) - dodržovat dozory na chodbách – v prostorách školy, ve třídě.
- informovat o nových možných nebezpečích – na internetu – kyberšikana, kyberstalking, kouření žáků

Střednědobé cíle:

- organizace projektů, na jejichž tvorbě se podílejí všichni žáci školy i učitelé, nebo na nichž spolupracují děti společně s rodiči (sportovní odpoledne a klání s rodiči, tvoření před Vánočním jarmarkem, Den řemesel ...)

- podporovat aktivity žáků
- práce s rizikovými jedinci
- organizace kroužků a volnočasových aktivit pro žáky školy
- organizace exkurzí, besed a programů souvisejících s problematikou prevence rizikového chování pro žáky I i II. stupně
- podpora práce školního parlamentu
- průběžné zjišťování klimatu tříd a následná práce se zjištěnými výsledky
- snaha o to, aby se žáci, učitelé i rodiče ve škole cítili dobře

Krátkodobé cíle:

- adaptační kurz pro 6. třídy, LVVZ
- besedy o dospívání pro dívky a chlapce
- zajištění preventivních besed na téma drogy pro žáky II. st.
- zajištění besed na téma škodlivost kouření pro žáky I. a II. st.
- zajištění besed na téma kyberšikana, bezpečnost na internetu
- organizace vánočních besídek
- organizace velikonočního a vánočního jarmarkupravidelná měsíční
- setkání nežákovské rady
- celoškolské projekty vycházející ze ŠVP, na jejichž tvorbě spolupracuje a účastní se jich celá škola (Den Země, sportovní den, Den převleků,...)
- výtvarné výstavy pro rodiče a veřejnost
- zapojení žáků do výzdoby školního prostředí
- vypracovat a průběžně aktualizovat seznam organizací poskytující odbornou pomoc

Rodiče

- seznámit rodiče s webovými stránkami školy, naučit je tam se orientovat, stránky aktualizovat
- informovat rodiče o možnostech získávání informací, rad, vysvětlení v oblasti prevence sociálně patologických jevů pomocí internetu
- aktivní formy spolupráce s rodiči – SRPŠ, účast rodičů na akcích školy,...
- školní akce určené pro děti a rodiče
- poradenství pro rodiče – výchovný poradce, preventista sociálně patologických jevů
- individuální konzultace
- účast na třídních schůzkách
- přednášky, besedy
- Pasivní formy spolupráce s rodiči
 - distribuce a propagace informačních materiálů
 - písemná sdělení rodičům
- Odborná pomoc rodičům
 - konzultace s rodiči žáků v určitém problému
 - zprostředkování pomoci

CÍLOVÉ SKUPINY

Vymezení cílové skupiny

Žáci 1. a 2. stupně

Školní preventivní strategie se týká všech subjektů naší školy – žáků, pedagogů, rodičů a také správních zaměstnanců. Informace získávají v závislosti na věku a vyspělosti žáků.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Rodiče

Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

NAVRŽENÝ ZPŮSOB REALIZACE

Pedagogové

- výuka
- průběžné proškolení
- třídnické hodiny
- důslednost
- výchova dětí
- snaha o to, budovat v dětech zdravé sebevědomí
- zájem o problémy a úspěchy dětí
- snažit se o to, aby děti správně posuzovaly životní hodnoty

Žáci

Preventivní výchova ve výuce jednotlivých předmětů

K využití ŠPS ve vyučovacích hodinách se nejčastěji využívá metod založených na aktivním prožitku dítěte, nácvikem verbální a nonverbální komunikace, hry na sebepoznávání, simulační hry a relaxační aktivity:

Cílem je vytvořit důvěru mezi učitelem a žáky.

Témata prevence sociálně patologických jevů nejsou probírána pouze ve školním prostředí. Děti, mládež se zúčastňují nejrůznějších přednášek, besed a exkurzí i mimo instituci školy, volnočasových aktivit.

Témata v jednotlivých předmětech

Tematické bloky ve výuce, zaměřené na prevenci rizikového chování:

- Český jazyk - slohové práce: na různá témata např. drogy a společnost, drogy a já, co bych poradil spolužákovi, který je šikanován, který bere drogy,
- Informatika - Bezpečný internet, rizika internetu, chatu, kyberšikana, kyberstalking, sociální sítě,....
- Občanská nauka - ústava, zákony, školní řád, extremismus, rasismus, volný čas, právní podstata trestných činů, návštěva Úřadu práce, exkurze - PS ČR, Senát, Praha (naše hlavní město), po Heřmanově Městci, účastnit se akcí pořádaných městem, seznámit se s řízením města - beseda se starostou
- Výchova ke zdraví - vztahy v rodině, zdravý životní styl, sexuální a rodičovská výchova, vztahy k handicapovaným lidem, ...

- Vlastivěda - zákony a lidé, zdravá škola a její okolí, osobnosti naší společnosti, zdravý životní styl
- Prvouka - duševní hygiena, drogy a my, lidské tělo, zdravý životní styl, záškoláctví
- Přírodopis - zdravý životní styl, lidské tělo a návykové látky, působení návykových látek na organismus, sexuální výchova,
- Dějepis – tolerance národnostních menšin a náboženství, respektování osob a jejich názorů
- Zeměpis - výskyt a pěstování drog, cesta drog do ČR, ohniska národnostních konfliktů
- Chemie - vznik, výroba a účinky návykových látek a jejich vliv na člověka, zneužívání léků k výrobě drog
- Tělesná výchova - zdravý způsob života, sport a doping ve sportu, relaxace, duševní hygiena
- Výtvarná výchova - tematické práce k drogám, k estetickému prostředí, k lidským vztahům, výroba dárek pro budoucí prvňáčky
- Hudební výchova - využití volného času, vzory osobností v hudbě, životní cíle a žebříčky hodnot
- Anglický, německý a ruský jazyk – tematický okruh: šikana, kouření, sport, vztahy

Prevence ve výuce

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti

- oblast přírodovědná
(např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- oblast zdravého životního stylu
(např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- oblast společenskovední
(proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast rodinné a občanské výchovy
(postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)

- oblast sociálně právní
(právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast sociální patologie
(postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikánování, rasismus apod.)

Znalostní kompetence žáků

1. stupeň

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování (cca od 4. ročníku)
- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví (cca od 4. ročníku)
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog (cca od 4. ročníku)
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc (cca od 4. ročníku)
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrasování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

2. stupeň

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny

- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

5.2 Úvodní schůzka

Úvodní schůzka za účasti vedení školy, metodika prevence, pedagogů a zástupců rodičů je svolána s cílem informovat o vypracování a realizaci Minimálního preventivního programu a stanovení odpovědného pracovníka za realizaci programu, stanovení termínu realizace programu.

5.3 Analýza současného stavu

Hodnocení chování za školní rok 2014/2017

V loňském školním roce ukončili školní docházku žáci, kteří se poslední čtyři roky dělili o většinu kázeňských trestů, proto doufáme, že se v letošním školním roce situace podstatně zklidní.

	2014/2015	2015/16	2016/2017	2017/2018
Napomenutí třídního učitele	68	50	53	40
Důtka třídního učitele	34	32	35	11
Druhý stupeň z chování	12	4	7	0
Důtka ředitele školy	3	3	6	1
Třetí stupeň z chování	1	0	4	0
Neomluvené hodiny	0	0	37	

V minulém školním roce jsme zjistili, že počet výskytu případů rizikového chování je nízký. Jsme si jisti, že se jedná o výsledek efektivní dlouhodobé primární prevence, která se vždy aktuálně přizpůsobuje potřebám žáků a školy samotné. V prostorách školy ani na mimoškolních akcích nebylo zjištěno zneužívání návykových látek.

	2017/2018	2018/2019
Neomluvené hodiny/počet žáků	37/2	
Skryté záškoláctví/počet žáků	3/749	
Zneužití alkoholu	0	
Zneužití ostatních drog	0	
Agresivní, násilné chování/počet žáků	1	
Šikana/počet žáků	0	
Kyberšikana / počet žáků	2/749	
Netolismus	0	

Krádeže	0	
Sebepoškození	1/749	

Analýza problematiky sociálně patologických jevů ve škole je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin negativních jevů a vytyčení prognózy.

Pro analýzu budou opět využity dotazníky (vlastní či převzaté), které obsahují i část týkající se výskytu návykových látek ve škole, informovanosti žáků o drogách apod.

Analýza problematiky bude obsahovat např.:

- informovanost žáků o návykových látkách, vlastní názory na návykové látky
- výskyt návykových látek ve škole
- počet přestupků řešených v souvislosti s návykovými látkami
- aktivity pro žáky-sledování a vyhodnocení jejich aktivity
- znalost publikací, filmů o návykových látkách
- vlastní názory na příčiny zneužívání návykových látek apod.

K analýze budou využity i následující informace:

- materiály ve škole (videokazety, knihy, časopisy...k drogové problematice)
- prevence závislosti, používané metodické preventivní materiály
- aktivity pro pedagogy - školení, semináře, přednášky
- aktivity pro rodiče – informace, besedy, literatura
- spolupráce s organizacemi – efektivita, potřeby
- zmapování subjektů pracujících s dětmi a mládeží ve volném čase, kulturní a sportovní střediska, nabídka mimoškolních aktivit

5.4 Tradice školy a školní prostředí

Důležitým výchovným prvkem jsou tradiční akce naší školy, při nichž chceme vychovávat a vzdělávat žáky.

Tradiční akce naší školy:

- Příprava Vánoc
- Sociometrická měření (problémové třídy)
- Příprava Velikonoc
- Školní akademie
- Den otevřených dveří
- Zápis budoucích prvňáčků
- Den dětí
- Karneval (družina)
- Sportovní dny
- SCIO testy
- Lyžařský a plavecký výcvik
- Slavnostní rozloučení se žáky 9. tříd
- Akce Ekologického semináře

- Den Země
- Kulturní akce pořádané ve spolupráci se SRPŠ – např. zájezd do Národního divadla, zajímavé výstavy, divadelní představení v Pardubicích, Hradci Králové,.....
- Den převleků
- Recyklohraní a Škola v lese
- Adaptační kurzy v 6. ročníku

V letošním školním roce se šestými ročníky na adaptační kurz – 6.A,B v září, 6. C, D na jaře 2018. Vzhledem k tomu, že s většinou vyučujících jsme přesvědčeni, že adaptační, seznamovací kurz, je jedním ze základních stavebních kamenů při utváření nového třídního kolektivu, budeme tuto aktivitu znovu řešit v příštím školním roce. Protože během několika dní v přírodě s připraveným programem je možné dozvědět se o třídním kolektivu více informací, než během celého školního roku. Program adaptačního kurzu je vždy specializován na seznámení každého jednotlivce se svým třídním kolektivem, na podporu týmové spolupráce v rámci třídy a na dobré navázání komunikace s třídním učitelem. Kurz se věnuje každému jednotlivě a zároveň všem společně. Kurz se pokusí odhalit případné negativní působení problémových jedinců na kolektiv a eliminovat toto působení. Program se sestavuje v rámci pravidel zážitkové pedagogiky. Pomocí hry, která má jasně vymezená pravidla, společně děti něco prožijí, společně si rozeberou celou situaci a získají z ní poučení pro další hru, ideálně pro celý život. Adaptační kurz by měl dětem usnadnit přechod z prvního na druhý stupeň základní školy a vytvořit „ideální“ třídu společně s třídním učitelem.

Neméně důležitým prvkem je školní a třídní prostředí, ve kterém žáci tráví hodně času. Žáci se podílejí na vytváření prostředí, na jeho výzdobě, udržování pořádku. Jsou vedeni ke spoluzodpovědnosti, dostávají prostor k vlastní realizaci svých nápadů při výzdobě třídy a na prezentaci školy a školních aktivit na internetu, využívají školní časopis jako kontaktní médium.

Do těchto aktivit postupně zapojujeme také rodiče, vždyť je i v jejich zájmu vědět, v jakém prostředí tráví jejich děti mnoho času.

5.5 Vzdělávání pedagogů

Z nabídek zasílaných škole je každoročně připraven plán školení, seminářů, přednášek, odborných výcviků a dalších aktivit. Dle seznamu aktivit, a s přihlédnutím ke stanoveným prioritám školy, si pedagogové vybírají akce, kterých se zúčastní a následně seznámí se závěry ostatní kolegy.

5.6 Metodické, učební materiály a další pomůcky

Pro věkovou skupinu odpovídající 1.stupni ZŠ:

Literatura, videokazety, učební materiály pro žáky na 1.stupni, k dispozici jsou následující učebnice a tituly, videokazety: seznam vyvěšen ve sborovně.

Pro věkovou skupinu odpovídající 2. stupni ZŠ:

Literatura, videokazety, učební materiály pro žáky na 2. stupni, k dispozici jsou následující učebnice a tituly, videokazety: seznam vyvěšen ve sborovně.

Pedagogové, žáci, popřípadě i rodiče mají k dispozici ve školní knihovně (kabinet OV, VZ) další tituly, vztahující se k prevenci nejen k drogám, ale i ostatním sociálně patologickým jevům. Každoročně budou učební pomůcky a preventivní materiály doplňovány, seznam bude uveden v příloze.

5.7 Metody práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod práce využívány také další metody, které se osvědčily.

- informační- soustavné vzdělávání, získávání přesných a úplných informací
- dovednostní - modelové situace, klima třídy, relaxace, dramatická výchova
- postojové - optimistická životní orientace, zlepšování prostředí kolem sebe, scénky, rozhovory, manuální práce, pomoc druhým
- komunitní kruh

Metody a formy práce při aktivitách

Program je zaměřen

1. stupeň

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech.

2. stupeň

Přechod na druhý stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací – změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, odchod některých spolužáků (víceletá gymnázia, sportovní třídy apod.) a příchod nových spolužáků, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva.

Obsah programu

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně vlivu reklamy apod.,)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

5.8 Jednorázové, příležitostné aktivity

Seznam dalších aktivit, zahrnující kulturní pořady zaměřené na protidrogovou problematiku, besedy, diskuse s odborníky apod. budou každoročně obměňovány a doplňovány a budou v hodnocení tohoto plánu.

5.9 Další aktivity školy

Školní **nástěnka** na téma zdravý životní styl – zodpovědnost za její přípravu přebírají žáci 2. stupně pod vedením metodika protidrogové prevence. Témata si volí žáci sami v rámci úkolu.

Stanovení **konzultačních hodin** s metodikem prevence, výchovným poradcem bude upřesněno dle rozvrhu hodin.

Školní knihovna s propagačními materiály, odbornou literaturou, beletrií a videotékou je pravidelně doplňována. Je k dispozici pedagogům, žákům, popřípadě i rodičům.

Odkazy na časopisy vztahující se k prevenci soc. patologických jevů:

INFORMATORIUM – www.portal.cz

UČITELSKÉ NOVINY – www.ucitelskenoviny.cz

UČITELSKÉ LISTY – <http://ucitelske-listy.ceskaskola.cz>

RODIČE – www.stripky.cz/casopisy/rodice/rodice.html

ZDRAVÁ RODINA – www.zdrava-rodina.cz/zr/zr.htm

MaMiTa – www.mamita.cz

LINK – vydává jej nadace Člověk v tísni (školní nástěnka)

Školní časopis – zde mají nejen žáci možnost prezentovat své názory a aktivity.

5.10 Rodiče

SRPŠ je informováno o realizaci programu na škole, rodiče jsou požádáni o spolupráci v rámci svých možností. Program je realizován také za finanční podpory SRPŠ.

Škola pořádá a nabízí:

- možnost besedy odborníků s rodiči
- literaturu o návykových látkách a preventivních aktivitách pro rodiče
- možnost půjčování odborné literatury o návykových látkách, prevenci
- pravidelné konzultace s metodikem prevence, výchovným poradcem
- zprostředkování kontaktů do PPP, ARCHA, apod.
- doučování pro žáky, pomoc při problémech s výukou

SRPŠ

- na realizaci programu – pomoc při organizaci některých školních akcí
- podporuje program finančně

5.11 Volnočasové aktivity ve škole, nabízené školou

Sportovní kroužky, umělecké kroužky – každoročně je připravena nabídka pro žáky formou volitelných předmětů a zájmových kroužků.

Na škole existuje i nabídka aktivit pořádaných jinými organizacemi, například taneční kroužek, uměleckořemeslný kroužek, sportovní a aerobní cvičení apod.

Ve spolupráci s DDM Heřmanův Městec a Základní uměleckou školou jsou rozšířeny nabídky volnočasových aktivit pro žáky. Pravidelně se účastníme akcí pořádaných těmito organizacemi.

5.12 Řešení přestupků

Chování žáků a prevence patologických jevů je zakotvena ve školního řádu, jehož je součástí.

Se školním řádem a s důsledky za jeho porušení jsou seznámeni žáci i rodiče. Žáci byli poučeni třídními učiteli na začátku školního roku ve třídnických hodinách, rodiče pak na třídní schůzce, konané v říjnu t.r.

V případech, kdy se ve škole vyskytnou žáci, kteří budou podezřeni ze zneužívání návykových látek, dealerství apod., bude přistoupeno k následujícím opatřením (viz doporučení MŠMT ČR v „Koncepti“):

- individuální rozhovor se žákem – podle zjištěných informací následuje spolupráce s rodinou, popř. doporučení kontaktu s odborníky
- uvědomění sociálního odboru na MÚ
- v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
- v případě dealerství oznámení věci Policii ČR

5.13 Spolupráce s dalšími organizacemi

- krajským školním protidrogovým koordinátorem
- pedagogicko-psychologickou poradnou zodpovědnou za koordinaci prevence
- odborná práce s dětmi ohroženými sociálně patologickým vývojem je zajišťována odborníky PPP
- ARCHA Chrudim – besedy, přednášky, sociometrická měření
- Dlouhodobá spolupráce se společností Procter&Gamble – výchovně vzdělávací program o dospívání „Čas proměn“ a společností Johnson&Johnson – výchovně vzdělávací program „ O dospívání a menstruaci“ využití pro tematický blok sexuální výchovy v rodinné výchově
- Bílý kruh bezpečí Pardubice
- Člověk v tísni
- Jeden svět na školách
- Policie ČR

6. Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče, odborníci. Jeho efektivitu je možné zjistit mnohdy, až když žáci opustí školu a dokáží, že se umí uplatnit v konkurenční společnosti svých vrstevníků bez různých „berliček“. Je to velice těžké měřit efekt našeho preventivního působení bez pozdějších informací o žácích. Také na každého žáka působí a platí něco jiného. Program je realizován tak, aby respektoval i tato fakta.

Naší snahou a přáním je co nejvíce žáků vybavit schopností, vůlí a rozumovými předpoklady ubránit se bezohledným negativním psychologickým vlivům a nátlakům nejrůznějších part, sekt i jednotlivců.